

“Jag är så arg på att facket inte agerar”

Sjuka Samhall. Sambon Catharina fick covid och låg nedsövd i sex veckor. Samtidigt hade Magnus det så stressigt på jobbet att han inte orkade längre. Nu kämpar de för att komma vidare.

Text: ELINOR TORP, et@da.se Foto: DAVID LUNDMARK

“VÄLDIGT NÄRA
ATT GÅ UR”

Solen flyter uppe på Vättern, men dyker snart ner. Ett obetydligt brus från leksaksbilarna nere på E4:an. Det är inte många dagar kvar till jul och Catharina kommer kanske aldrig vakna.

Magnus tar ett steg till och låter vinden avgöra. Jobbljuden skär i skallen.

Alla försök till samtal och hur facket inte brytt sig om att åtgärda någonting utan ryckt på axlarna åt precis allt som inte fungerat i arbetsmiljön.

Alla olyckor som sker och nästan skett när de jagar fram med sina truckar i ett allt hetsigare tempo. Att varje dag behöva passa på medarbetarna så att de inte ska bli påkörda. Alla flin och elaka gliringar. Killen som de placerat i trucken trots att han helt uppenbart inte kan hantera den på ett säkert sätt. Pallar fulla med schampo som välter, pallar fulla med Red Bull rakt ner i golvet där människor just stått och gått. Hela tiden nära nära, och medarbetare som får fötterna överkörda av trucken.

Och ute hos nästa kund, på nästa uppdrag, en av möbelvaruhusets egna anställda som träffas av en skurmaskin. Ramaskri, och Samhallchef som då plötsligt dyker upp och skäller ut dem.

Hans knä som svullnar upp, gång på gång, och behöver tömmas på gulgrön sörja.

Hammarslagen i huvudet när han står med kunden. Smärtan som golvar honom och minnet som en tid försvinner, hur han sludrar fram orden, men försöker låtsas som ingenting på jobbet, hur det svartnar i bilen på motorvägen och han håller på att frontalkrocka med en lastbil, hur läkarna tror det är en hjärnblödning men det visar sig vara stressen.

Jobbpoolen inom Samhall där han och Catharina hamnar på grund av att de anses kunna arbeta lite hårdare, alla splittrade placeringar ute hos kunderna för att de anses klara lite mer – och så det ständiga hotet om städ, trots att läkarutlåtandena tydligt säger att deras kroppar inte klarar av det.

Och han kan inte betala deras hyra för hennes konto kommer han inte åt och hans egna pengar är sedan länge slut. Avslag från Försäkringskassan. Tyst från Samhall. Tyst från facket. Sveket han känner efter att ha betalt in sin medlemsavgift varje månad sedan han var sju ton år.

” Jag kommer aldrig att glömma hur vår fackliga på Samhall kom ut till oss i den fullkomligt livsfarliga arbetsmiljön på lagret och gjorde ingenting. Ingenting.

Magnus är sjukskriven efter att ha jobbat på Samhall sedan 2014.

Och på IVA ligger den enda han har kvar i livet nedsövd och borta, med största sannolikhet smittad på Samhall då de hos kunden satt mitt emot varandra längs med ett bord. Flera blev sjuka. Men inte så här illa. Tre gånger har Catharina mött döden. Och snart

är det jul. Ensam i lägenheten. Med lite alkohol och några tabletter.

Utsikten från Brunntorpsberget brukade vara vacker.

– Jag har inte sagt det till dig, men din dotter var skälet till att jag inte gjorde

det. Om du hade försvunnit bort, vilket jag trodde, hade hon blivit ensam kvar. Jag behövde finnas för henne.

Avmagrad och tunnhårig nickar Catharina lätt. En rosa grop i halsen där röret suttit. Nu är det maj månad, solen står högt och Magnus hälsar på henne varje dag på korttidsboendet, nu när han får. Han tar ut henne i rullstolen och de går längs med vattnet. Någon, de ser inte vem, vinkar åt dem inifrån en Samhallbil. De färgglada bokstäverna – bolagets glada logga – dyker upp lite här och var i stan.

– Det har varit en jobbig tid. Ingen från Samhall har ringt och frågat hur vi mår. Men det är som det är. Jag gläds åt att jag kan sitta igen och gå några steg. De är duktiga här. Vi får träna varje dag.

En och en halv månad låg hon nedsövd i respirator.

– Jag drömde om ormar och spindlar och fiskar tio gånger större än normalt. Och så drömde jag att personalen hade nyårsfest och hade snott mina glasögon.

Hon ler för sig själv i rullstolen.

– Innan allt det här hade du tjockt fint hår, säger Magnus och stryker henne över de torra glesa stråna som finns kvar på hjässan.

– Jag har en skyddsängel, det har jag, säger Catharina bestämt.

Magnus hade ett långt arbetsliv bakom sig innan han kom till Samhall. Han jobbade som golvläggare, inom äldreomsorgen, som truckförare, montör, säljare och med att ställa stans maskiner. Men så blev han arbetslös efter en tuff tid i livet. Han fick diagnosen artros utöver sina förslitningsskador och sin astma.

Eftersom Magnus kunde köra truck och hade stor kunskap på flera områden blev han populär på Samhall. Han kunde jobba ute hos olika kunder. Han visade sig också ansvarstagande och blev därför snabbt driftledare och kom att sköta det dagliga för uppemot fyrtio anställda på Husqvarna, en kund han tyckte mycket om. Han styrde upp saker och ting, fixade omklädningsrum till personalen, höll reda på alla hundratals artikelnummer som det var orimligt för de flesta av hans arbetskamrater på Samhall att klara av.

Han satt med dem i perioder när de inte mätte bra. Han gjorde allt för att alla skulle trivas trots att han som anvi-

” Jag drömde om ormar och spindlar och fiskar tio gånger större än normalt. Och så drömde jag att personalen hade nyårsfest och hade snott mina glasögon.

Catharina låg nedsövd med covid i 1,5 månad.

sad till Samhall knappast hade det delegerade arbetsmiljöansvaret. Men eftersom varken Samhall eller facket verkade bry sig så fick det vara så.

– Han var min högra hand här uppe, det funkade jättebra. Jag har ingen aning om varför han inte fick vara kvar. Det är Samhall som tagit det beslutet, säger Anders Johansson som är Husqvarnas arbetsledare.

– Ibland känns det som ett maktbehov. Att om någon över huvud taget vågar opponera sig ... Det får man helt enkelt inte, säger Anders.

Han hade velat ha kvar Magnus.

– Det underlättade jättemycket för mig, för det är fruktansvärt mycket att göra. Och Magnus var ju självgående, hade bred kompetens och var dessutom duktig på det sociala spelet. För mig var han perfekt.

Enligt Anders Johansson på Husqvarna förstod ingen vad som hände, varför Magnus försvann. Personalen gick ihop och skrev en protestlista för att få honom tillbaka.

– Jag har många hos mig med alla möjliga sjukdomar, både fysiska och psykiska. Det är därför jag hamnade här. Jag jobbade inom vården tidigare, är utbildad mentalskötare och undersköterska och har läst en hel del psykologi.

Anders utsågs vid samma tid till Årets Eldsjäl och fick resa från Jönköping till Stockholm för att vara med på en gala anordnad av Samhall.

– Från början var ju Samhall någonting som skulle hjälpa människor som har problem. Men Samhall har misslyckats med att anpassa arbetena efter individen tycker jag.

FACKET: "VI MÅSTE GÖRA MER"

Arbetsmiljö. IF Metalls ombudsman Lars Nilsson säger att facket måste bli bättre. Men facket lokalt i Jönköping är av en annan åsikt.

Hans Janeman har en rad olika fackliga uppdrag på Samhall. Bland annat sitter han för IF Metalls räkning med som en av två representanter i Samhalls företagsråd, för hela Sverige. Han är också huvudskyddsombud på Samhall i Jönköping och har hand om alla förhandlingar.

Hade du som facklig kunnat göra mer?

– Nej.

Kunde facket ha dokumenterat så att det i efterhand gått att hjälpa Magnus?

– Du får fråga företaget för det är de som sköter dokumentationen. Det är deras skyldighet.

Hade du som huvudskyddsombud på Samhall kunnat ta larmen mer på allvar och tryckt på arbetsgivaren?

– Alla arbetsplatser har problem med någonting. Det åtgärdas efterhand som vi upptäcker felet. Sedan är problemet att Transport var avtalsansvariga hos den här kunden. Det ställer till det. Jag kan gå in i personärenden, men inte påverka arbetsplatsen. Vi har alltid önskat att det vore ett fackförbund inom hela Samhall.

När det blev fråga om utköp kopplades Lars Nilsson, ombudsman på IF Metall Vätterbygden, in. Han medger att facket måste bli bättre på att agera i arbetsmiljöfrågor.

– Vi måste göra mer. Så är det. Definitivt.

Omkring 150 av 500 anställda på

Samhall i Jönköping är medlemmar i IF Metall.

– Vi har haft väldigt svårt att få fram skyddsombud. Då blir det efterfatt, säger han.

– Och arbetsgivaren hävdar sin rätt att leda och fördela arbetet. I Samhalls uppdrag ligger att man ska prova de anställda på olika uppdrag för att kunna få en övergång. Man skruvar aldrig fast någon på tid och evighet, fortsätter Lars Nilsson.

Han önskar att Magnus kunnat få vara kvar på Husqvarna.

– Han trivdes ju där och Husqvarna var nöjda med honom. Vad gäller Magnus fall så är det komplext och sannolikt hade vi kunnat göra mer.

Samhall i Jönköping diskuterar inte enskilda ärenden. Distriktschefen Vanita Hirani svarar generellt:

– I vissa fall behöver vi omlacera medarbetare. Det finns olika anledningar till det, exempelvis att arbetsförmågan inte räcker till, att samarbetet med kollegorna inte fungerar eller för att medarbetare ska få testa på nya arbeten för att utveckla sig själva.

Varför vill ni köpa ut honom?

– Vi har aldrig som mål att en medarbetares anställning ska avslutas. Det är något som händer ytterst sällan och ska vara en sista utväg på ett problem som funnits en längre tid. I vissa enskilda fall är det något vi föreslår, till exempel när vi märker att det finns stora samarbetsproblem, att medarbetaren inte utför sitt arbete eller inte vill jobba på Samhall. ☼

Catharina och Magnus jobbade båda på Samhall när de smittades av corona. Vägen tillbaka har varit lång. Ett halvår efter att Catharina insjuknade kan hon sitta upp och gå några få steg.

Och så säger Anders Johansson på Husqvarna:

– Jag hade velat ha Magnus här, inget snack om saken.

På korttidsboendet rotar Magnus bland pappren som han samlat i ett kuvert. Han visar vad Företagshälsans betendevetare skrivit och vad arbetsterapeuten som han träffade regelbundet fört ner i en slags dagbok över hans försämrade hälsa. Eftersom inte facket dokumenterat någonting får han göra det själv.

– Jag kommer aldrig att glömma hur vår fackliga på Samhall kom ut till oss i

”Magnus var ju självgående, hade bred kompetens och var dessutom duktig på det sociala spelet. För mig var han perfekt.

Anders Johansson, anställd på Husqvarna och arbetsleder personalen från Samhall.

den fullkomligt livsfarliga arbetsmiljön på lagret och gjorde ingenting. Ingenting.

Både Catharina och Magnus är medlemmar i IF Metall. Magnus är 53 i dag. I 36 år har han varit med i facket och varje månad betalt in avgiften.

– Jag är väldigt nära att gå ur. Jag har

tänkt göra det länge för jag är så besviken och arg på att facket inte agerar, innan människor blir sjuka, säger Magnus.

Nu hjälper IF Metall Magnus.

– Nu när Samhall vill köpa ut mig. Tre månadslöner erbjöd de mig. Jag bara gick därifrån. De kan sträcka sig till sex.

Men vad är mina alternativ? Om inte ens Samhall kan anpassa jobben för oss?

Magnus minns plötsligt bilen på gatan utanför, att parkeringen håller på att gå ut, ber om ursäkt och dyker ner i mobilen för att förlänga tiden.

Men pengarna är slut, igen.

– Kan du sätta över trehundra? ber han Catharina och får något skamfyllt i blicken.

Catharina passar på att berätta om en ljusglimt i mörkret.

– Mitt under pandemin fick min dotter jobb! Och i går blev hon fastanställd, säger hon stolt. ☼

SJUKA SAMHALL – LÄS MER PÅ DA.SE

○ Fackets svek

Åtta LO-förbund har medlemmar hos Samhall. Men många vittnar om hur facket inte hjälper dem alls i arbetsmiljöfrågor.

○ Marie Nilsson svarar

IF Metall har 5 411 medlemmar på Samhall. Trots att de flesta i dag stödar. IF Metalls förbundsordförande Marie Nilsson tror inte på en återgång till inbyggda verkstäder. Men felorganiseringen ställer till problem.

Dagens Arbete har granskat Samhall under hela våren.